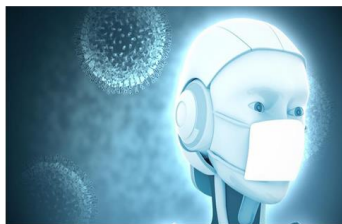

**EUROPEAN
YEAR OF
SKILLS**

МЕНУВАЊЕ НА ПОТРЕБИТЕ ОД ВЕШТИНИ ПРВИЧНИ НАОДИ ЗА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

*Мирча Бадеску (ЕТФ)
27 септември 2023*

 European
skills & jobs
survey

РЕЗИМЕ НА ПРЕЗЕНТАЦИЈАТА

- Накратко за Европската анкета за квалификации и професии (ESJS).
Што им се нуди на партнерските земји на ЕТФ?
- Постпандемиската (дигитална) трансформација на работното место
- Квалификациски празнини и потенцијал за учење
- Дигитализација: страв или факти?
- Неколку поенти за натамошно размислување

... низ бројки

1

35 ЗЕМЈИ испитани до 2023

Анкетирани околу 50,000 *вработени на возраст од 25 до 64 години*
(обем на примерок: 1000-3000 по земја)

Квалификациски потреби на работното место (пристап базиран на побарувачката на вештини), несоодветство на квалификации (празнини, по вертикала, по хоризонтала), дигитализација, учење на работно место преку една **многострана** статистичка алатка

релевантна (Европската агенда за вештини, Дигитална стратегија на Европската Унија, Европска образовна област)

Спроведена во **два круга** (6 земји во 2022/23 и 3 земји* во 2024/25)

*Предмет на дискусија и потврда во рамките на Единствениот програмски документ на ЕТФ.

КОГА ? / КАДЕ ?

Јули 2022
Пилот теренска
работа

Ноември 2022
Главна теренска
работа

Крај на 2022
Необработени
податоци

Пролет 2023
Податочен збир
(датасет)

Лето 2023
Производи

**Втора половина
на 2023**
Дисеминација

АЛБАНИЈА	БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА	ИЗРАЕЛ	КОСОВО	СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈ	СРБИЈА

ШТО САКАМЕ ДА ОТКРИЕМЕ? ЕТФ vs ЕУ

Работници со
повисоки
квалификации од
потребните

Професии што бараат
физички вештини...

... или
компјутеризирани
машини

Работни места со
ниски/високи
дигитални потреби ...

Пандемијата и
нејзиното влијание
врз работниците ...

... или работници
што кодираат на
работното место

... и луѓето што сега
работат
дистанцирано

ПОТРЕБИТЕ ОД ВЕШТИНИ/РАБОТНИ МЕСТА ВО

АНКЕТАТА: *МЕТА-ВЕШТИНИ*

Когнитивни

Читање
Пишување
Математика
Решавање проблеми
Креативност

Физички

Кривање тежина
Спретност
Повторливост /
стандардизација
Употреба на
компјутеризирани
машини

Меѓучовечки

Советување
Продавање
Послужување
Презентирање
Предавање / обучување
Убедување / преговарање
Негување
Тимска работа

Дигитални

Ел. Пошта / Интернет /
Социјални медиуми
Обработка на текст
Табеларни пресметки
Менаџирање податоци
Специјализиран софтвер
Програмирање (вештачка
интелигенција)

Читање

Дали во вашата редовна работа имате направено нешто од следново во текот на последниот месец?

...прочитано текст со должина од барем 5 страници?

Физички

...кренато или пренесено тежок товар без помош од машини?

Дигитални

Дали имате употребено компјутер за да извршите некоја од следниве активности на вашата работа во текот на последниот месец?

...испраќање електронски пораки (email)?...

...пишување или уредување текст со помош на програма за обработка на текст?

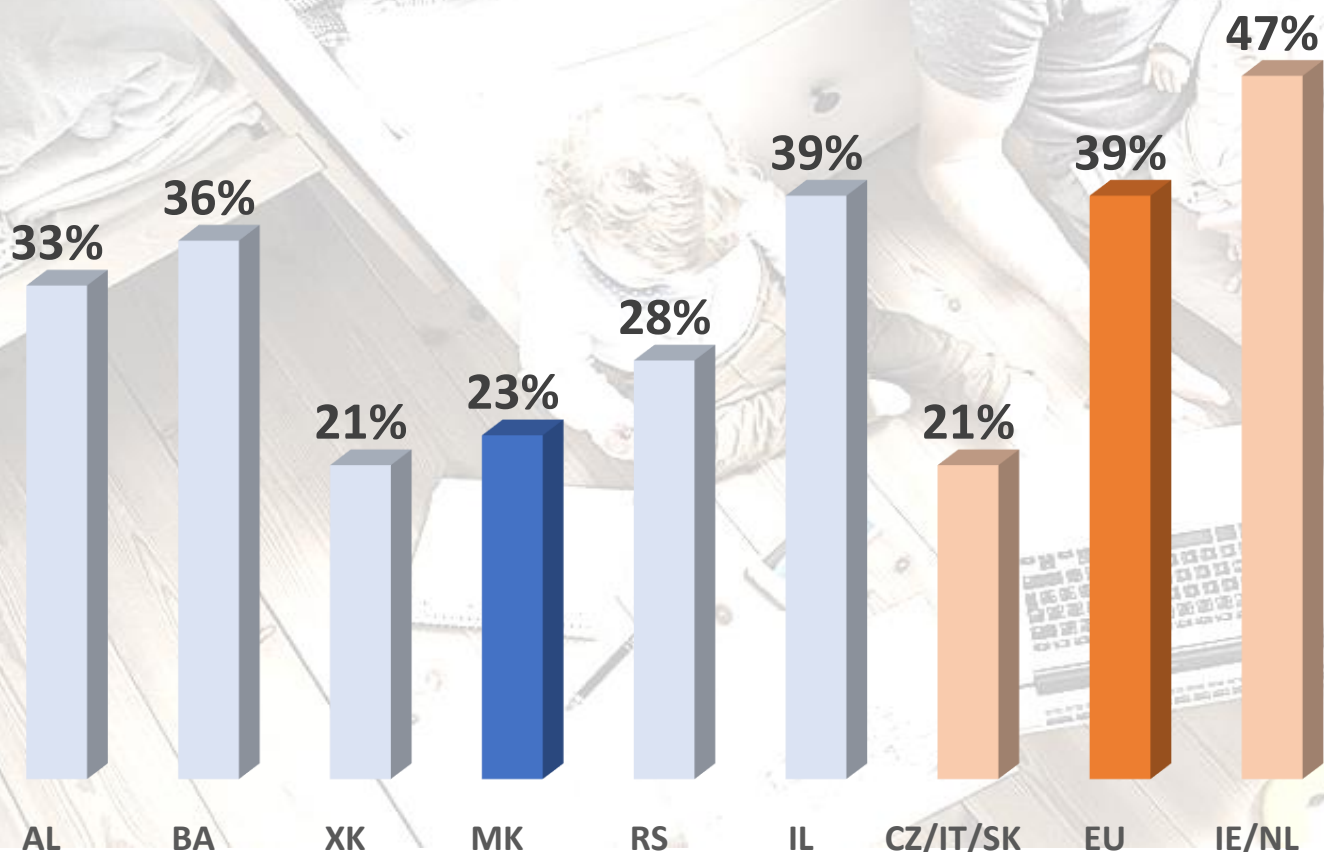
...

...пишување програм или код со помош на компјутерски јазик

Нови работни шаблони

Кои се постпандемските ефекти?

Дали во текот на последната година имате вршено задачи како дел од основната работа на локација различна од редовната?

Главни забележани ефекти: подем на дигиталната/дистанцирана работа, што води до трајна дигитална трансформација, но исто така ја зголемува нееднаквоста на пазарот на труд

25% висока едуцираност

25% ниска едуцираност

23% стручни работни позиции

21% базични работни позиции

43% компјутерски програмери

38% финансии/осигурување

8% образование

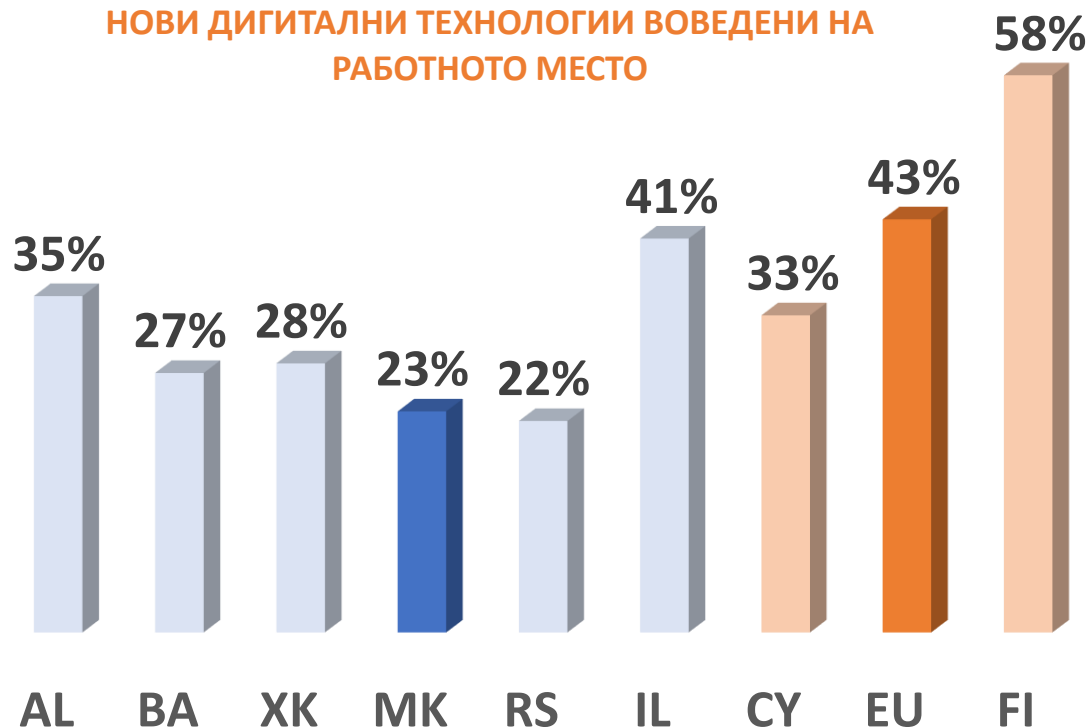
7% здравство

Нови технологии во работата

Што влијае врз нашите денешни професии?

Дали во текот на минатата година биле воведени нови дигитални технологии* на вашето работно место?

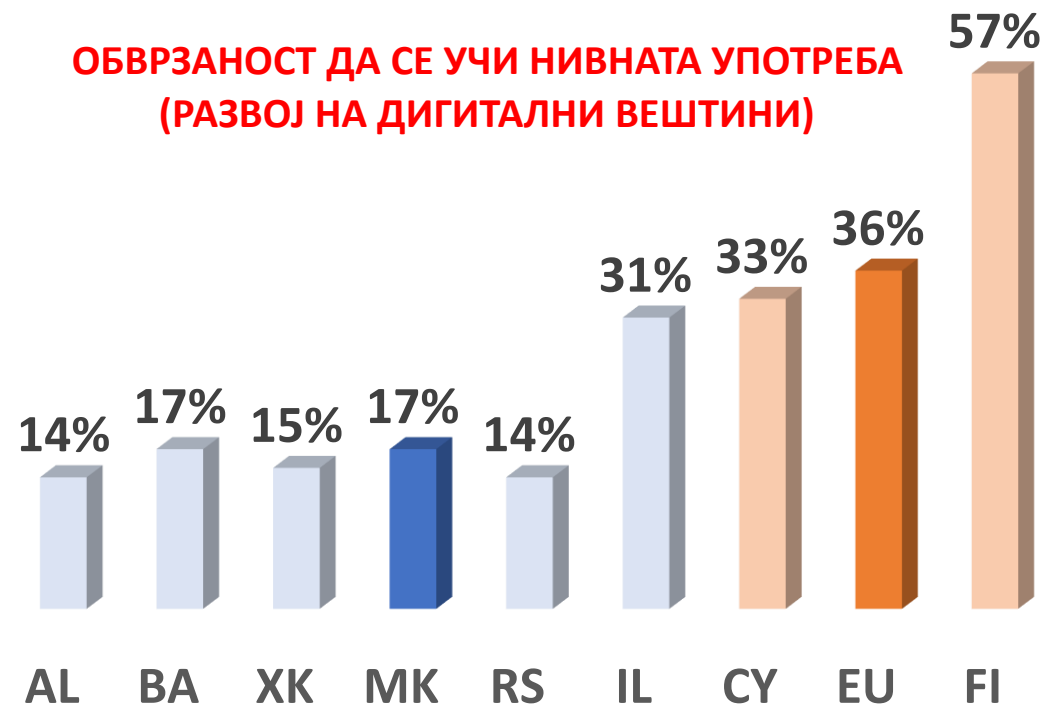
НОВИ ДИГИТАЛНИ ТЕХНОЛОГИИ ВОВЕДЕНИ НА РАБОТНОТО МЕСТО

Само 1/6 од вработените морале да учат да ги користат новите дигитални технологии во работата

Дали развојот на дигиталните вештини има направено значајна разлика во работните места и има ли веројатност да предизвика развој на вештини / преквалификација?

ОБВРЗАНОСТ ДА СЕ УЧИ НИВНАТА УПОТРЕБА (РАЗВОЈ НА ДИГИТАЛНИ ВЕШТИНИ)

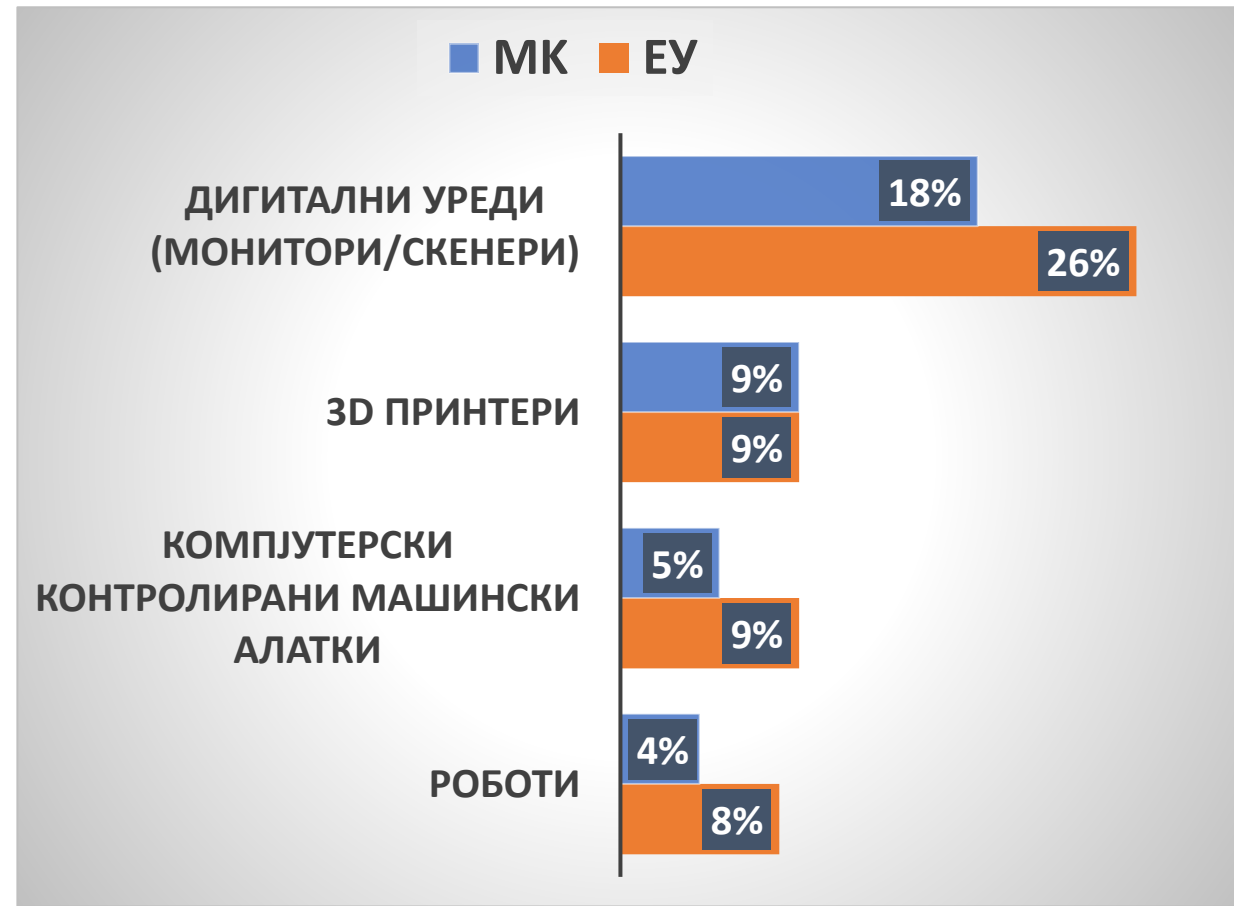
*На пример, нови компјутерски системи/уреди или програми, но не мали технолошки унапредувања
Извор: CEDEFOP-ЕТФ, Европска анкета за квалификации и професии (2021/2022), провизорни податоци на ЕТФ

Колку се дигитализирани работните места денес во Северна Македонија?

Дали имате употребено компјутер за да извршите некоја од следниве активности како дел од вашата основна работа во текот на последниот месец?

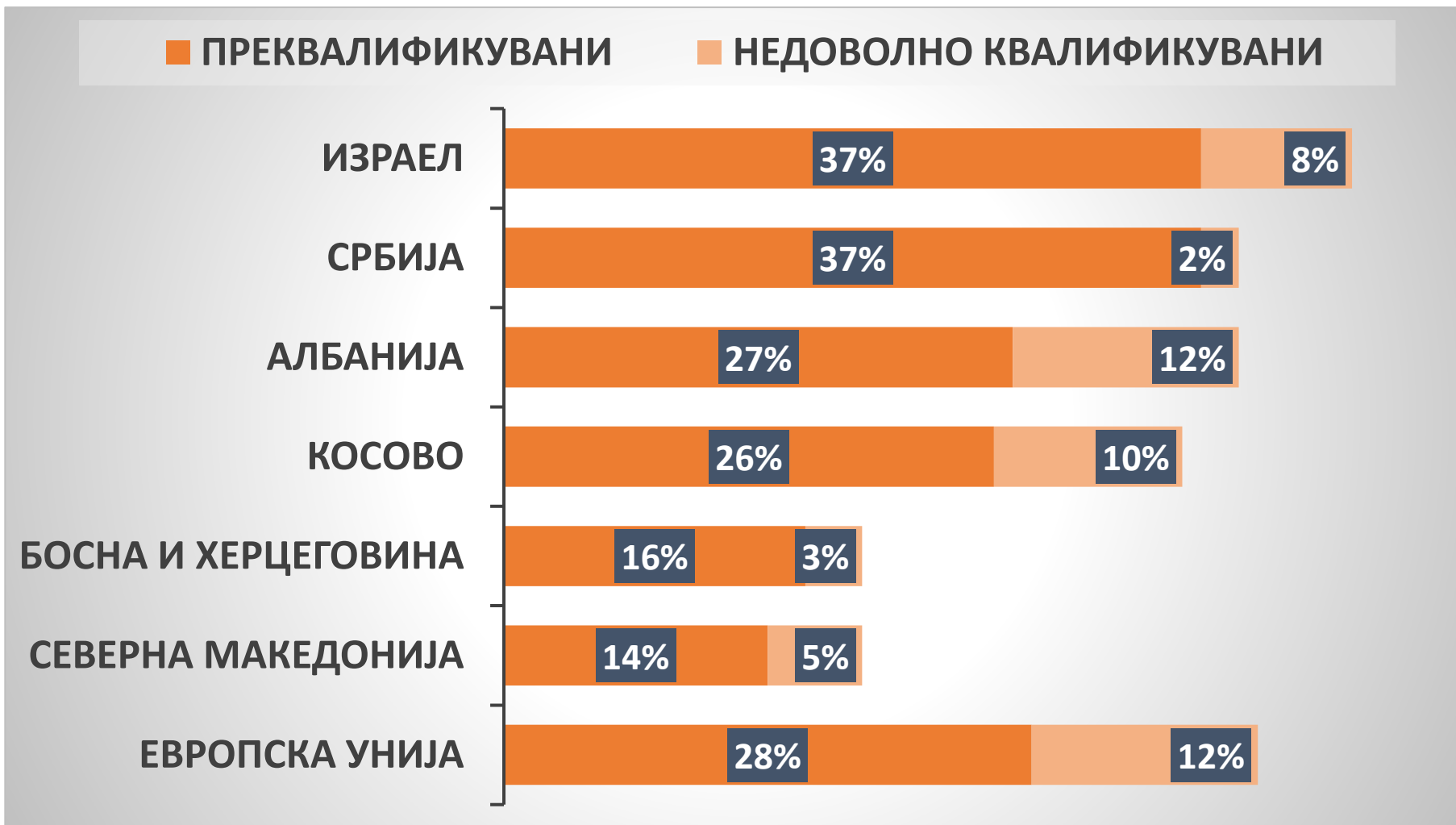
Дали имате работено/оперирано со некаква компјутеризирана опрема во текот на последниот месец како дел од вашата основна работа?

Какви работници за денешните работни места?

Кое ниво на образование е обично потребно за денес да се врши работа слична на вашата основна работа?

14% од вработените во Северна Македонија работат на позиции што бараат пониско ниво на образование од нивните формални квалификации (дипломи)

Област за моето раб. место (денешни барања)

30%

Конкретно мојата образовна област

27%

Поврзана образовна област

9%

Различна образовна област

34%

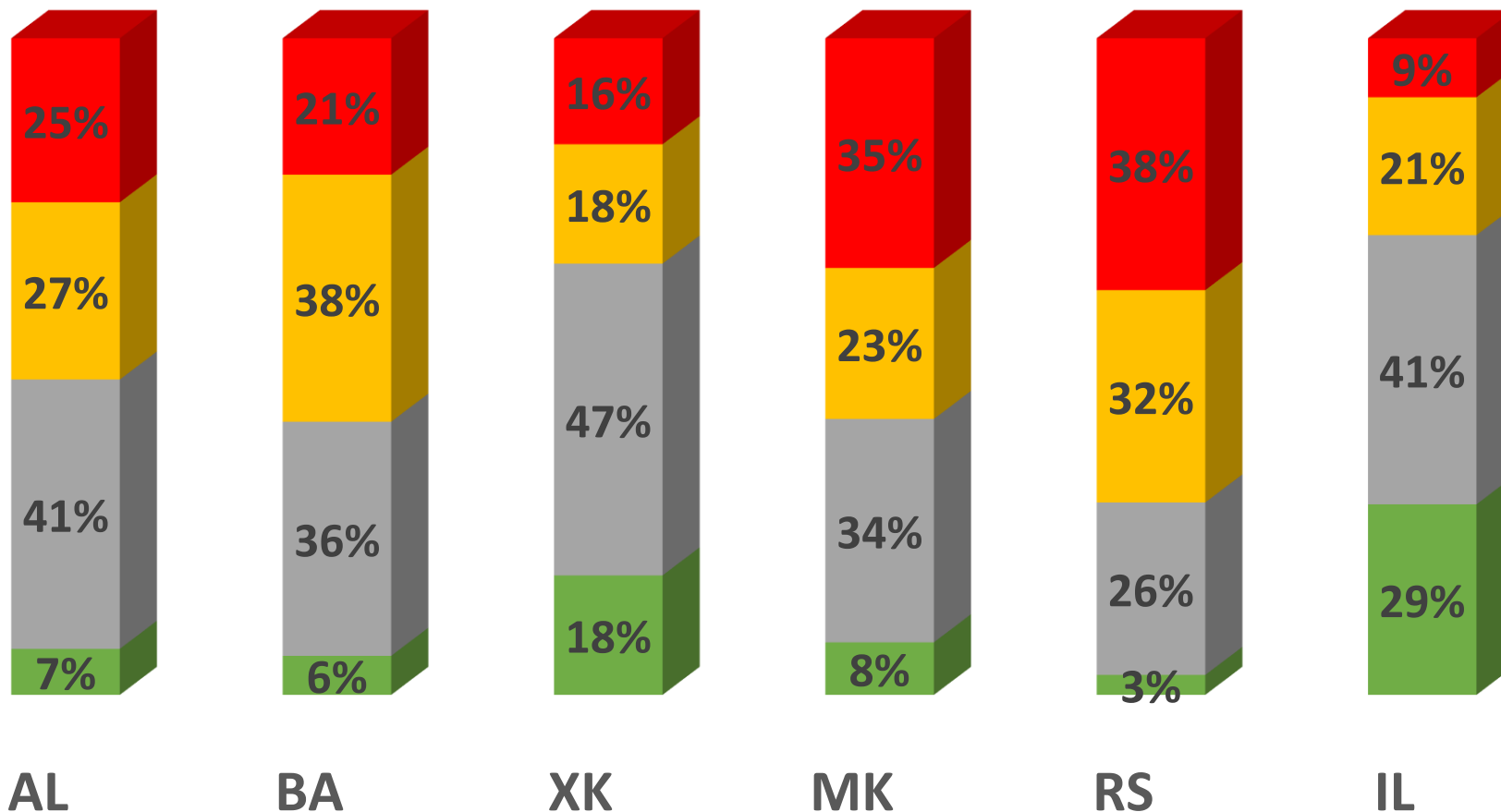
Неодредена образовна област

Квалификациски празнини и потенцијал за учење

40% од вработените со високи*
неисполнети потреби за учење

До кој степен треба понатаму да го развиете вашето општо ниво на знаење/вештини за да ја вршите вашата работа подобро?

■ Во голема мера   ■ Умерено   ■ Делумно   ■ Воопшто не

37%

Компјутерски/ИТ
вештини

32%

Социјални вештини

16%

Стручни вештини

20%

Нумерички вештини

Нова работна реалност...

... но различно ниво на свесност

4 од 5 вработени на базични работни позиции не се свесни за новата реалност во професионалниот свет на Северна Македонија

До кој степен треба понатаму да ги развивате вашите компјутерски/IT вештини за подобро да ја вршите вашата основна работа?

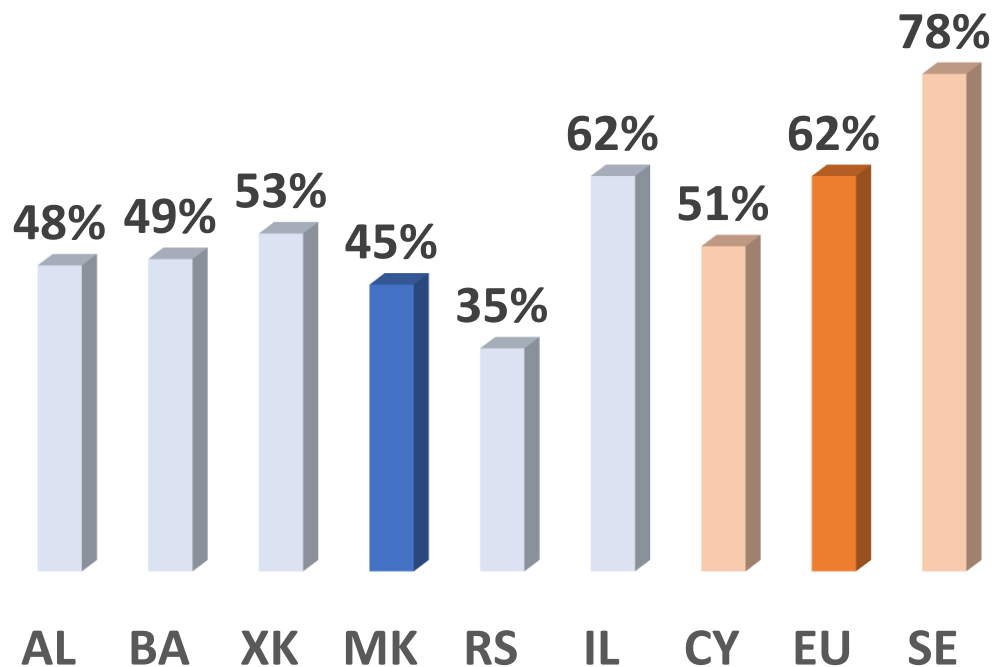

Вложување во вештини

Сè уште значаен дисбаланс

Дали во последните 12 месеци сте учествувале во некаква едукативна програма/обука за стекнување нови стручни вештини?

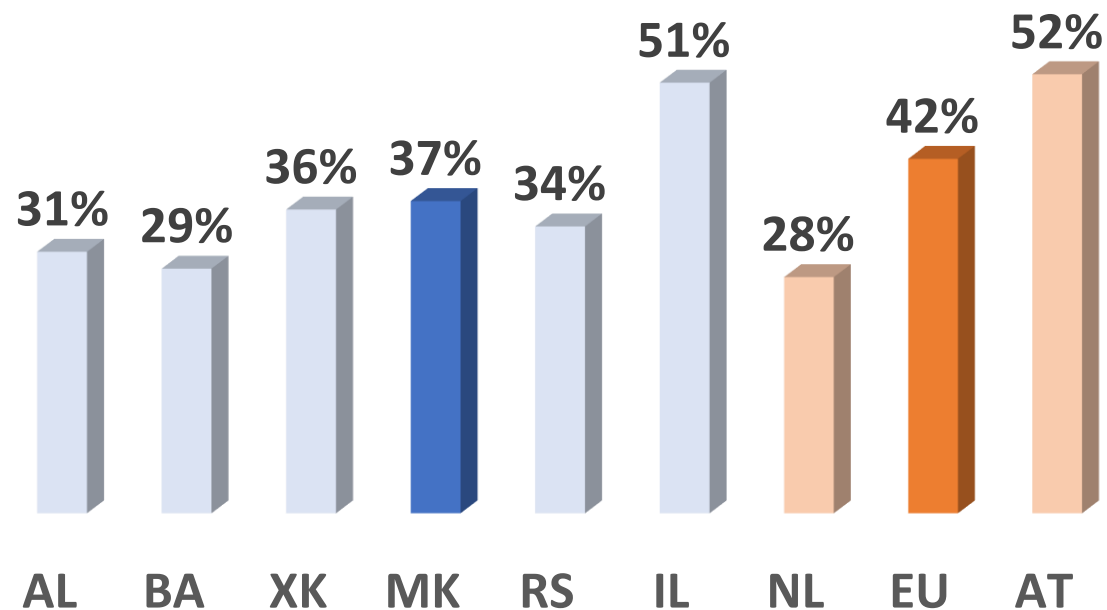
КАКВА БИЛО ЕДУКАЦИЈА/ОБУЧУВАЊЕ

Скромна вклученост во обуки и голем дисбаланс во интензитетот/учеството: често не стигнува до оние на кои им е потребно

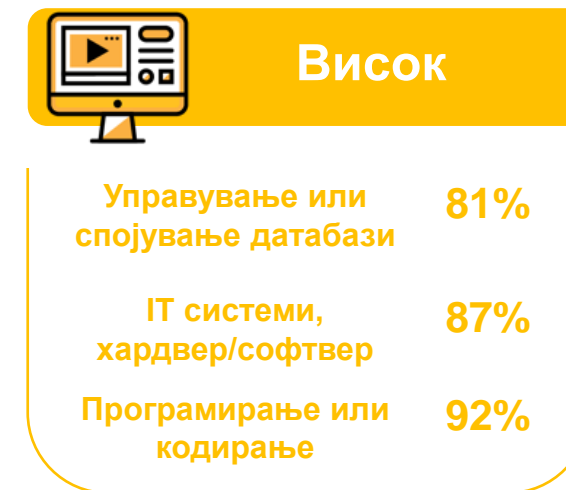
Дали барем една од овие обуки има придонесено кон развојот на компјутерски/IT вештини потребни за вашата работа?

ОБУКА ЗА РАЗВОЈ НА ДИГИТАЛНИ ВЕШТИНИ

Потенцијалот за учење во областа на дигиталните вештини останува огромен и покрај малата побарувачка на дигитални вештини

CEDEFOP индекс на интензитет на дигитални вештини (ЕУ+ земји)

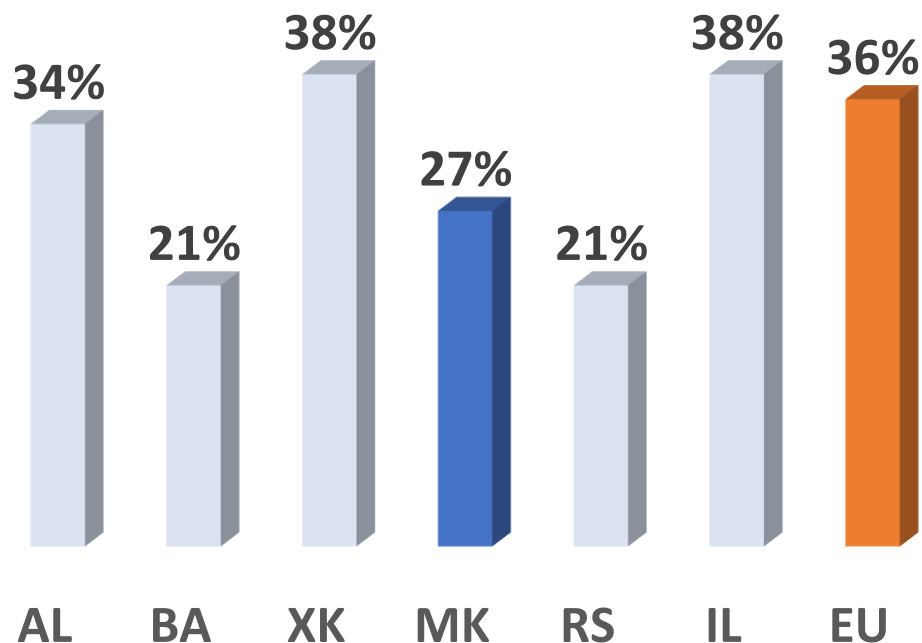

Дигитализација

Страв или факти?

Дали сметате дека би можеле да ја загубите сегашната работа поради преземањето на вашите задачи од страна на новите дигитални/компјутерски технологии?...

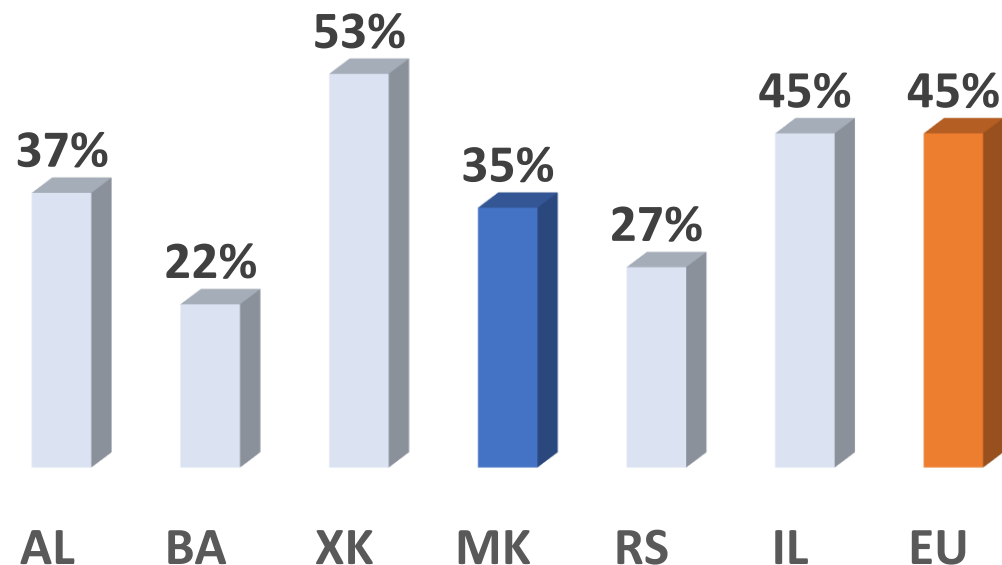
ДИГИТАЛНА ТРАНЗИЦИЈА: ПРОФЕСИОНАЛНА НЕСИГУРНОСТ

27% од вработените избрале висока/средна несигурност на работното место, а според **35%** таа е поврзана со недостатокот на дигитални вештини
Несигурноста на работното место според видот на користените дигитални технологии

... и поради тоа што новите дигитални/компјутерски технологии бараат нови вештини/знаења со кои не располагате?

ПРОФЕСИОНАЛНА НЕСИГУРНОСТ: НЕДОСТАТОК НА НОВИ ДИГИТАЛНИ ВЕШТИНИ

Неколку поенти за натамошно размислување

Дигитализацијата би можела вистински да ја зголеми несигурноста на работните места

Особено кај мануелните/рутинските работни позиции, а во помала мера кај нерутинските работни позиции. 1 од 4 вработени во ЕУ сметаат дека технолојата може да/ќе ги врши (делумно) нивните задачи

Денешните работни места (со низок квалификациски праг) можат да доведат до недоволно искористување на вештините

Користење само на базични дигитални технологии => прв чекор кон преземањето на работните задачи од страна на дигиталната технологија => следен чекор: дигиталната транзиција може да доведе до пониско платени работни места

Ниско ниво на вклученост во обуки и покрај големиот недостаток од вештини

Голема нееднаквост во интензитетот/учеството во обуки: знаењето често не стигнува до оние на кои им е најпотребно. Дигиталната едукација опфаќа учење само на базични вештини и има недоволен интензитет и времетраење.

На дигитализацијата се гледа исто така како извор на иновации, не само на препреки

На дигитализацијата досега се гледа како опасност од укинување на работни места; навистина, таа може да доведе до тоа и да автоматизира некои вештини и работни задачи, но не и цели работни места/професии. Податоците од анкетата прават голема промена во начинот на размислување, отворајќи пат за побалансирана перспектива.

**TO BE
CONTINUED...**

*Благодарност за
денешното учество!*

www.etf.europa.eu